

M. SADIK ASLANKARA
CİCOZ

♥
CAN

ÖYKÜ

M. Sadık Aslankara
CİCOZ

Can Yayınları: 1774
Türk Edebiyatı: 515

© M. Sadık Aslankara, 2008
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2008

1. basım: Ekim 2008

Yayına Hazırlayan: Faruk Duman

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Hayriye Kaymaz
Düzelti: Nurten Sönmezcan

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-0996-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

M. Sadık Aslankara
CİCOZ

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

**M. SADIK ASLANKARA'NIN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTAPLARI**

SİĞİNAK / *roman*
UYKUSU SAKIZ / *öykü*

M. Sadık Aslankara, 1948'de Denizli'de doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. İlk yazısı Nisan 1965'te *Cumhuriyet*, ilk öyküsü Mayıs 1965'te *Pamukkale* gazetesinde yayınlandı. Tiyatroya adımını 1968'de Ankara'da Halk Oyuncuları Sahnesi'nde attı. Ankara Birliği Sahnesi'nin kurucuları arasında yer aldı. Denizli Tiyatrosu'nu, onun bir uzantısı olan De Tiyatrosu'nu kurdu. 1976'dan başlayarak TRT için pek çok yapıma imza attı. 1989'da *Kevser'di* adlı oyununu, 1993'te *Bin Yüz Bir Giz*, 1996'da *Selgesus'ta Buse*, 2003'te *Sığınak* adlı romanlarını, 2001'de *Uykusu Sakız* adlı öykü kitabını, 2004'te *Kevser'di*, *Ev-Ses* ve *Hayal Ustası* adlı oyunlarını içeren *Toplu Oyunlar 1*'i yayınladı. Aslankara, haftalık yazılarını *Cumhuriyet Kitap*'ta, tiyatro yazılarını *Tiyatro Tiyatro*'da yazmayı sürdürüyor ve TRT İstanbul Radyosu'nun kimi programları için kitap tanıtma köşeleri hazırlıyor.

*Sezgin Aktan'a,
Engin Aslankara'ya,
Fahriye Gürsoy'a,
Bahtsen Altan'a,
Zeliha Karakiş'i'ye,
Hüsnü Aslankara'ya
üzerimdeki hakları için;
ama Sezgin'le Engin'e,
sürdüregeldikleri annelik, babalık;
Sezgin'e hele, bu kitaba yaptığı ebelik için de
o cevizin gölgesinden
minnetle.*

İÇİNDEKİLER

İlkay	13
MAZI	
Sabah	23
Şafak	29
GÜLLE	
Kuşluk	41
Günbatımı	47
MİSKET	
Güneş	61
Gece	68
BİLYE	
Yarıgece	79
Öğle	88
CİCOZ	
Öğleüzeri	101
Akşam	109
CEVİZ	
Sonay	119

“...Anlatacak bir öyküm var,
acıklı bir öykü, ama sanırım siz beni anlarsınız
sevgili Anton Çehov...”

Antonio Tabucchi
(Çeviren: Semin Sayıt)

Düşler Düşü (Can Yayınları, 2006)

ilkay

İki yıl önceydi.

Sahnede dekor için kullanıldığı anlaşılan panoya yazmışlardı: “Oyuncu Aranıyor.”

Yüreğimin atışı değişmiş, takırtının yerini bir gümbürtü almıştı, eşkin atlar gibi şahlanmışım.

Kolu çevirip itmeye çalıştım, kapı açılmadı. Birkaç adım geri çekilip şöyle bakındım, görünürde kimse yoktu.

Geniş bahçeye oturtulmuş yüksek tavanlı, alçacık, hokkaya benzer bir yapıydı. Kapının sağ yanında, duvara yaslandırılmış panonun azıcık üzerinde “Sarayköy Belediyesi Nikâh Salonu” yazısı vardı. Demek oyunlarını burada sergiliyorlardı.

Güz hatmileri kaplamıştı her yeri, toprak kokuyordu, o sarargın görüntüyü eşleyerek. Birkaç adım daha atıp köşeye dek gidince, şapkası yana yatmış, dudaklarındaki sigara sonuna varmış bekçiyle burun buruna geldim.

Elinde boynu bükük, serçeparmağı akışlı bir hortum, bahçeyi suluyordu. Uykulu gözleri, gülümseyen yüzüyle bana baktı, sigara artığını dudaklarında kıvırtarak yanıtladı: “Onlar dee akşama gelir, uyuyorlardır şimdi.”

Babam Ziraat Bankasına müdür olarak atanmıştı; benim de kendileriyle gelmem için diretmmişti âdeta. İki yıldır konservatuvar sınavlarını deniyor, ama başarılı olamıyordum. Tiyatro kanıma işlemişti, bırakmam olanaksızdı. Kız kardeşimse liseye gidiyordu henüz.

Eskişehir’de kalmayı, bir yandan üniversite sınavlarına hazırlanırken öte yandan kentteki tiyatro geleceği içinde benim durumumdaki arkadaşlarla ilişkiyi sürdürüp yeni deneyimler kazanmayı kuruyordum. Hayalimin gerçekleşebilmesi için bir dayanağım olmaydı, barınacağım ev, yuva. Biz Kayseriliydik, yalvardım babama, babaannemi alalım, yıl da değil, sekiz-dokuz ay bile yeter, küçük bir daire kiralarız, dedim ya dinletemedim.

Şeflikten müdürlüğe terfi etmişti babam, aile birliğimizi bozmayalım dedi, sonra İzmir’de de tiyatro eğitiminin önde gelir okullarından birinin olduğunu, istersem sıklıkla İzmir’e gidebileceğimi söyledi bana.

Sarayköy serüvenim böyle başladı işte.

Sarayköy, yeni il olmuş bir yerleşimdi. Adı da buna uydurularak Saraykent yapılmıştı, ancak halk eski adını kullanıyordu hâlâ. Nitekim belediye bile, kendi merkez yapısında tabelasını değiştirmiş görünmekle birlikte nikâh salonundaki tabelayı indirme fırsatını bulamamıştı belli ki.

Akşamı zor etmiştim. Neden bu denli heyecanlanmıştım.

Gorki’nin emekçilerine benzer insanlardı orada karşılaştığım tiyatrocular. Bunlar nasıl tiyatro yapabiliirdi ki? Maden, fırın, sanayi kuruluşu falan yerine yanlışlıkla burada olmadıklarına göre altından nasıl kalkıyorlardı bu işin?

Patır patır gülen, seslerini inceltseler de kaba saba konuşan insanlardı. Öğle aralarında nefeslerine kıyılmış soğan karışacağı, gülüşlerine maydanöz gölgesi

düŖeceęi, sonra parmaklarını kütletecekleri de kesindi, ama ne bileyim insanı yadırgatacak ölçüde içtendiler, sokak köpekleri gibiydi hepsi de, peşlerine takıldıklarına, karşılık beklemeksizin kendilerini bırakışlarıyla.

Başlangıçta küçümsedim onları, içimden dur dedim, şunlarla dalga geçeyim biraz, sarakaya alayım Saraykent'in köylülerini. Nitekim salladığım ilk oltaya, hepsi birden üşüştü hemen ahmak balıklar gibi. Bir an için utanmadım desem yalan olur. Sonra söndü arzum, ahlaklı olmadığımı düşündüm. Havadan sudan konuşmalarla karşılıklı fıkra anlatımlarından, hatta sessiz sinemaya da bulaştıktan sonra, ilk kez tanışanların, aslında daha önce kavraması gereken o erdemi keşfettik hep birlikte, sustuk. Gülümseyerek, çay içerek, tekrar gülümseyerek tekrar çay içerek bekleştik gelinle damadın makyaj odasında. Kararı ya da yanıtı o verecekti. Bu nedenle onu beklememiz gerekiyordu çaresiz.

Onun geldiğini anlamadım, çaycının, daha doğrusu sivil giyinmiş bekçinin geldiğini sandım ilkin. Ama baktım, beni tanıştıyordu iki saattir yarenlik ettiğimiz arkadaş, o zaman anladım adaşımın geldiğini, Hakkı'nın o olduğunu.

“Haa, merhaba, hoş geldin!”

Bu kadar. Sürekli alışverişe gittiğin kasap seni nasıl karşılıyorsa öyle, herkes yine kendi işine, sözgeli mi o koca budu parçalamaya girişecekti, sen de yağa bulanmış, sinek pislikleriyle bezeli iskemleye oturup eski tarihli olduğunu bildiğin gazeteyi tutup kulağından çekecektin önüne. Herkes kendi içinde. Vızıldayan sinek. Taşra bungunluğu.

Senaryo da yazmaya çalışıyordum, bir ganimetin üzerine oturduğumun ayırına varmıştım birden.

Herkes ya “Abi” diyordu ya da “Hakkı Baba” diye sesleniyordu ona. Güner Sümer'in bir oyunundan kalmış bu ad ona. Ensesini örten iri dalgalı saçlarıyla ufak

tefek bir adam. Güner Sümer adını duymuştum da kim olduğunu bilmiyordum. Kaldı ki ben de oyun yazıyordum. Çevremdeki oyuncu adaylarından birinin bile ondan parça çalıştığını duymamıştım çünkü, böyle olunca da üzerinde durmamıştım demek ki, önemsiz biri olduğunu düşünmüştüm herhalde.

İnsanı şaşkınlığa düşüren yanları vardı Hakkı'nın. Bir hayal içinde yüzüyor ya da bir hayalin peşinden gidiyor gibiydi. Hangi yazardan söz etsem, oyunlarını okuduğunu anlıyordum, ama bu, bilgiçlik olsun diye değil de yeri geldiğinde kendiliğinden minik ipucuyla çıkıyordu ortaya. Pek çok yönetmenin çalışmasını yakından izlemişti bu arada, öteki yönetmenler üzerine yoğun bilgisi olduğu da seziliyordu.

Kimdi bu Hakkı, nereden tozuyup gelmiş, Sarayköy toprağına düşmüştü de tohumunu çatlatıp filizlenmişti?

Anlamıştım, taşranın aykırısıydı bu adam.

Gece babama Hakkı'yı anlattım. Dinledi dinledi, "Dikkat et Hakkı," dedi sonunda, "bu adam komünist olabilir."

Bütün gece döndüm durdum yatağımda. Babamın sözünü düşünüyordum. Bir doğruluk payı vardı sanki söylediğinde. Bu sözcüğü uluorta dile getirince dank etmişti belki kafama. Başka yanını bilemezdim elbette, ama tiyatro komünisti olabilirdi bu adam pekâlâ. Çünkü topluluk, bir tiyatro komünü biçiminde yapılanmıştı sanki, görünebiliyordu bu.

Tiyatro komünü neydi, tiyatro komünisti nasıl olunurdu, hiçbir fikrim yoktu bu konuda. Babamın sözlerini, birkaç saatçik tanıklığımla gözlemim, izlemimle eşliyor, bu sözün aslında bir gerçekliği yansıttığını görüyor, ne var ki bunun neden böyle adlandırılacağıni, böyleyse eğer nasıl temellendirileceğini çıkarıyordum bir türlü. Sezgi beni yanıltmıyordu, ama

buna nasıl ulaşacaktım, kestiremiyordum.

Ancak sabah dalmış olmalıyım.

Uyanır uyanmaz soluğu salonda aldım. Bekçi yeni gelmişti herhalde, elindeki ipi gezdiriyordu. Çarçabuk içeri geçtim. Ötekiler çene yarıştıyordu.

Gelir diyorlardı, o geç gelir. Ama öyle gecikti ki bu saatten sonra niye gelsin dediler, artık gelmez. Bu arada babam da bir-iki kez telefon açmıştı nikâh müdürlüğüne, her seferinde bekçi koşmuş, banka müdürü arıyor, ne diyeyim diye sormuştu. Babama merak etmemesini, çalışmanın sürdüğünü söylemişim telefona giderek, tiyatrodaki cep telefonumu kapalı tutuyordum çünkü.

Çal'a gitmiş olmasın diye ekledi çocuklardan biri. Çal'da da Çallı gençlerle tiyatroya çalışıyorlarmış meğer. Hemen telefonlar açıldı, hayır, uğramamıştı, zaten vedalaşmışlardı, gelmeyecekti.

Şaşkınlığımız gittikçe artıyordu, bir tehlike de sezme başlamıştık için içinde.

Denizli'ye de gidebilir dedim ortaya, kimi güldü sinirli sinirli, kimi başını çevirdi, Mekke'ye gider, oraya gitmez dediler. Evine bakalım o halde, dedim. Sahi ya, dediler.

Koşarak evine gittik. Kimse yoktu. Ev sahibi kadın, o da merak etmişti, kapıyı açtı.

Yatağı katlanmış, üzerine bir not bırakılmıştı titretilmiş bir el yazısıyla:

“Hakkınız var!”

İşte o zaman yollara düştüm onu aramaya.

MAZI

Meşeden, pelitten
dikit düzeç,
elene belene eşlenip
yuvarlanıyor çukura.

Çukur karanlık,
damlıyor hayat, o dipsiz kuyuya.

sabah

Orada öyle duruyordu.

Her zamanki gibi upuzun. Mezarlıkta servi ağacı.

Karakalemle ya da suluboyayla çabucak yapılıp sonra burun kıvrılarak bir kenara bırakılmış koyu gölge.

Garajın çıkışında, lacivert grisi ile gri kahvesi arasında, ilk bakışta ne renk olduğu çıkarılamayan fötr şapkası, ücra garnizonlardan birinin nizamiye nöbetçisi havasındaki günsayar duruşuyla. İpince. Düğümü yağlanmış boyunbağı, yıldızlanmış pantolonu, ceketini. Sağ ceket cebinden boynunu uzatmış, mahzun duruşu gazete kâğıdıyla örtülmeye çalışılan şişesi bir de.

Canım dayım, ah canım da canım, görülmeyen güzelim benim! Ne çantası, ne ıvır zıvır takıntısı, işte öyle, nasıl duruyor, ne kadarcık gölge kaplıyor, necik yağmur alıyorsa... Gülümsüyor mu yoksa fötrlü, boyunbağı bir Buda mı, belli değil!

Orada öyle duruyor.

Sabah olmamıştı herhalde. Sabaha doğru mu demeliyim yoksa gece yarısından sonra mı? Nasıl adlandırmalı o tuhaf saatlerini günün?

Telefonla birlikte bilmem kaçınıcı kez zembereğinden fırlayışı karımın. Şimdiye dek susmuş ama, bu başkaymış, artık uyarması gerekiyormuş beni, görev

sayarmış bunu: “Çocuklar, onları nasıl düşünmezsin şekerim?”

Açılan, gevşek ağız aralık tutulan kapısı tuvaletin. Klozet kapağının kaldırılışı. Foşurtu.

Uyarısını oturağında sürdürüyor:

“Çocuklar, artık her şeyi anlayacak yaşta! Genetik şifresinde alkolik bir büyük dayıdan izler taşıdığını bilmek kimin hoşuna gider sanıyorsun? Evet, korumaya çalışıyorum onları, ama artık bu kadar! Üstelik şunca yıl korumuşken o musibetten!”

Avcuma sıkıştırdığı onluk banknot.

“Dikkatli harca. Sakın içki ısmarlama, yatır bir otele, dön hemen!”

Sarılip kucaklaştığımı görseydi, gözlerini kaçırıp yüzünü buruştururdu, yetmez burnunu da askıya alırdı.

Kredi kartı bildirim cetvellerini önüne çekip denetler bir de. Ama ne yapayım, kırk yılın başı sıradışı bir harcamam olsun artık.

Dayım masraflarını kısmış, yalnız soluk almasına yeten bir harcama kavrayışı geliştirmiş. Kira, yol yok. Gıda su, çorba, yoğurt, ekmek; giysi sorunsuz, kim ne uygun görürse. Değişmeyen dört şey: fötr, boyunbağı, sigara, ispiro. Arada bu son ikisi için para gerekiyor, o kadar.

“Saatimiz kaç?”

“Paramız ne kadar?”

Dayım hep çoğul konuşurdu.

“Çocuklarımız nasıl, karımız?”

İnsanın ana babasız, derken kardeşsiz kalması ne demek, hele kendisi de bir dal olsun vermemişse? Yeğenleri yok değil, ağabeyininkiler de var üstelik, ama ne fayda? Dayı diyen bir tek ben kalmışım.

Karımın ailesi kalabalık, altıya bir kazanıyor hep. Bizim ufaklık, ofsayttan atılmış gol sayılmazsa. E, öyle de, kokmaz bulaşmaz bir kız, kocasının sözünden çık-

mayan. Bayramdan bayrama sarmaşıp bayramlaşma, çamaşır makinesi gibi tıkıştırılmış lakır lukur lokum ağızlarımızda. Altıya bir de yetmiyor bizimkine, büyükanne büyükbaba da tam takım.

Benimse elde avuçta bir dayım var, o kadar. Nereden gelmişse, bin yılın artığı bir adam: Refik.

“İğreniyorum dayından. Gücüne gitmesin ama, tövbe estağfurullah, lağım kokuyor adam.”

Terbiyesi izin vermiyor, yoksa daha ağır sözler edebilir.

Sarıldığımızda hiç de öyle koku almıyorum ben.

Refik, namıdiğer Ragıp, unutulmaz rolü, alkolik kocadan kalan adı. Evlenmemiştii de, annem neden kadınlardan söz ederdi peki kardeşi konuşulduğunda? Özellikle birine getirip dişlerinin arasından fısıldardı: “Melun şeytan!”

Var mıydı gerçekten böyle bir kadın?

Annemden kalan belli belirsiz izler. İz de denemez, pul pul dökülmüş kazayağı üç beş gölge, örümcek bacağı... Biz annemle yatıp yuvarlanırken, küçüğüz, çok küçük...

O kaldı bir tek, dayım. Ölse adını verirler mi bir salonun kırık koltuğuna olsun? Ama kim o? Ne yapmış? Üç beş oyunluk bir saltanat. Turne topluluklarıyla gez babam gez. Kim tanır böyle birini?

Ufaklıkla biz bile suçluların telaşıyla konuyu değiştirmeye çabalıyoruz ne zaman söz edilse ondan, lafı boğuntuya getirip küllüyoruz konuyu. Tiyatrocu desek, herkes bir anda, oyunların birinden çıkaracakmış havasında bir çalım, kaş yukarıda göz kısık Cingöz Recai kesilecek, bilmiyor muyuz?

Bizim çocuk terbiyecisi şişko da göstere göstere gülümseyip bayağıkesir işlemlerine geçecek: “Ee, nerede kalmıştık?”

Dayım hiç de hak etmiyor küsurat muamelesini!

M. SADIK ASLANKARA

CİCOZ

ÖYKÜ

PROFESÖR TUBULU BAĞIŞ

Annem sevmiş miydi babamı? Şimdiki ağzına bakarsan seviyor. Çocuk gözlerime dolmuş görüntüler hiç de böyle söylemiyor oysa. Bir hızlı trendi benim babam; içinde mor menekşelerin yüzdüğü, ceylan serpintilerinin seğirdiği, ela yeşili kahverengi gözleri vardı babamın, yatağında üzerime eğilmiş, ok kirpikleriyle anımsıyorum onu. Nasıl da çokçoktu kirpikleri. Bir çerçeveden bakarlardı sanki.

M. Sadık Aslankara, *Uykusu Sakız*'dan tam yedi yıl sonra, yeni bir öykü kitabıyla okurlarının karşısına çıkıyor. *Cicöz*, birbirinden güzel çocukluk anılarıyla, tadı damağınızda kalacak bir Türkçeyle yazılmış bir öykü kitabı. Öykülerin anlatıcısı, bir taşra tiyatrocusunun küçük oğlu. Büyüme sancısına, tiyatro sevgisine adanmış, birbirine bağlanan bu on iki öyküyü bir roman gibi de okuyabilirsiniz.

KAPAK RESMİ: MILOS LUZANIN

ISBN 978-975-07-0996-8

9 789750 709968

<http://www.canyayinlari.com>